

Türkiye’de Ergenlerin Arkadaş-Akran Grupları İle İlişkileri ve Sapmış Davranışlar: Ankara Örnekleme

Yrd. Doç. Dr. Nilüfer Özcan DEMİR*
Doç. Dr. Aylin Görgün BARAN
Doç. Dr. Demet ULUSOY

Özet: Çalışmamız Türkiye’de gençlerin arkadaş-akran grubu ve flörtleriyle yaşadıkları ilişkilerin onların depresyon belirtileri göstermesindeki ve intihar da dahil sapmış davranışlar içine girmele-
rindeki rolünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Örneklem grubu-
nu Ankara’daki lise son sınıf öğrencileri oluşturduğu 726 genç ile yapılan survey çalışmasının neticesinde, gencin arkadaşlarına gü-
venmesi, sorunlarını ve sırlarını paylaşması, boş zamanlarını bir-
likte geçirmesi ile ebeveyni tarafından sevilen bir çocuk olması, ebeveyninin kullandığı pekiştireçler, aile içi şiddet, ebeveyninin kendisini anlamadığını düşünmesi, depresyon belirtileri göstermesi ve intihar düşüncesi arasında anlamlı ve güçlü ilişkiler bulunmuş-
tur. Sonuç olarak sorunlu aile atmosferi yaşayan gençlerin, arka-
daş-akranları ve flörtleriyle de olumsuz etkileşimleri olduğu ve in-
tiyar düşüncesi dahil pek çok sapmış davranış içinde oldukları sap-
tanmıştır.

Anahtar kelimeler: Ergen, arkadaş-akran grupları, sapmış davranış.

Giriş

Ergenlikte Arkadaş ve Akran Grupları

Ergen davranışlarının odaklandığı temel alanlardan biri arkadaş ve akran-
larıyla ilişkileridir. Araştırmacılara göre çocuğun varlık merkezi olan aile,
değerlerin öğretilmesinde ve kişisel güvenin kazandırılmasında akran
grubunun başarısına ulaşamaz.

Ergenin arkadaş ilişkileri üç kategoriye ayrılmaktadır. Birincisi geniş
kalabalıklar, ikincisi daha küçük yakın klikler, üçüncüsü bireysel dostluk-

---

* Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü / ANKARA
e-posta: nildemir@hacettepe.edu.tr, abaran@hacettepe.edu.tr, demet@hacettepe.edu.tr

lardır. Ergenlik döneminde tek cinsiyetli arkadaş grupları derece derece karşı cinsten grupların etkilerine girerler ve geniş bir ergen kalabalığı oluşur. Ancak daha sonraki aşamada heteroseksüel arkadaş grupları oluşmaya başlar. Böylelikle gevşek örüntülü ergen çiftler grubu oluşur. Bu gruplarda aynı cinslerden oluşan dostluklar da kurulabilir ve çok daha yakın, daha yoğun, açık ilişkiler yaşanabilir. Bu tür dostluklar ergene kendinin ve başkalarının duygularını öğrenmesine katkıda bulunur Ancak bu dönemde yaşanan arkadaşlıklar daha önceden oluşan psikolojik yaraları tedavi edici de olabilir, zararlı da olabilir, genci pişmanlık duyacağı davranışlara da itebilir (Conger ve Galambos 1997).

Yapılan araştırmalarda ergenin, grup ortamında güç, aidiyet ve güven kazandığını göstermektedir. Tek başına yapamayacağını düşündüğü işleri akranlarıyla birlikte karar vererek ortaklaşa yapmaya çalışır. Ebeveynler bu konuda çocuklarının faaliyetlerini kısıtlamaya çalışır. Ancak bu tür çabalar çoğunlukla başarı değil, başarısızlıkla sonuçlanır. Prestij edinme ve serbestçe hareket ve benzeri davranışlar gruplarda kazanılır. Bu nedenle akran grubunun etkisi ebeveynlerin öğrettikleriyle veya yasaklamalarıyla çelişir. Dolayısıyla ile akran dünyası çoğu ergen için tutum ve davranışlarının onaylanmasının ve reddedilmesinin kaynağı olur (Horroks 1965: 21).

Ergenlik döneminde, tavsiyede bulunma, birlikte olma, davranış modeli oluşturma, destek ve geri bildirim sunma, kişisel özellik ve beceri konularında bilgi kaynağı olma bakımından akranlara büyük önem verilir. Öte yandan ergenlerin ebeveynleri ile olan ilişkileri eğitim ve meslek gibi gelecek merkezli alanlarda ve geçiş dönemlerinde önemini korurken, arkadaş ve akranlar gündelik olaylarda, modada, serbest zaman etkinliklerinde daha etkili görünmektedir. Ancak ergenlerin yaşama ilişkin önemli değerleri ebeveynlerinden aldığı, sosyal ilişkilerinde yaşadığı kişisel problemleri konusunda hem ebeveynlerine hem de arkadaşlarına danıştığı belirtilmektedir. Bu bağlamda çok sayıda ergen ailesini değil, akranlarının birlikteliğini tercih ettiğini ifade etmiştir. Ebeveynlere oranla arkadaşlarının baskıcı olmasını eleştirmesi, olaylardan dersler çıkarması daha az olası görünmektedir. Gençler arkadaşlarının birbirlerine sosyal statü kazandırma ve ilgilerini paylaşma konusunda daha isteklidir. Ayrıca akran ilişkileri yetişkin-çocuk ilişkilerine göre daha eşitlikçi ve esnektir, daha anlayışlı ve güven vericidir. Ebeveynler ergenlik döneminde çocuklarının arkadaş seçimi ile çoğu zaman ilgilenirler. Bunun nedeni olarak hayatla yeni tanışan, deneyimsiz bir gencin karşılaşacağı problemlerin neler olabileceği endişesini taşımaları gösterilebilir. Çünkü ergen-gençler benzeri ilgi, özellik ve davranış-

lar temelinde arkadaşlarını seçerler ve genellikle ergenlikte arkadaş ve akranlara ev dışındaki ortamlarda karşılaşılır. Dolayısı ile ebeveynler çocuklarının bazı arkadaşlarını tanımayabilirler. Böylelikle, gencin arkadaş seçimi büyük önem kazanır. Nitekim madde bağımlılığı, vücuda zarar verme gibi sapmış davranışlar akran etkisinden çok arkadaş seçimine dayanmaktadır (Coleman ve Hendry 1999: 147-148).

Akran grubunun işlevini bilemeyen ebeveynler ve yetişkinler çoğunlukla akran grubunu atipik ya da istenmedik bir oluşum olarak görebilirler. Dolayısı ile akran grubu bazı yetişkinlerin kriterlerine uygun olmayabilir. Ergenlik dönemlerinde akranların etkisi genelde olumlu ve yapıcı olsa da, akran baskısı, yetişkinler tarafından anti-sosyal davranışların nedeni olarak görülür. Ancak erken ergenlik döneminde çoğu ebeveynler grubun baskılarını onaylamaktadır. Böyle davranan ebeveynler gencin cinsel davranışa ilişkin bilgiler edinmesini, sigara içmesini, alkol kullanmasını asi gençlik davranışları olarak değil, bunların yetişkin değer ve normlarına uyma çabası olduğunu kabul ederler (Coleman ve Hendry 1999: 143, Horroks 1965: 24). Ancak bu noktada genç ebeveyni tarafından anlaşılmadığını düşünürse ve çatışma yaşanırsa genellikle seçimini arkadaş grubu lehine kullanır.

Diğer taraftan genel olarak ebeveyn ve akran etkileri birbirini tamamlar ve ergenleri gelecek yaşantılarındaki olgun ilişkilere hazırlar. Çocukluk-taki aile ilişkileri ergenlikteki akran ilişkileri için güçlü duygusal bir temel oluşturur. Genellikle akranlar, ebeveynlerinden öğrendikleri davranış ve değerlerde birbirlerine model olur ve bunları pekiştirir. Dubin ve arkadaşlarının yapmış olduğu bir araştırmada ebeveynlerini otoriter olarak karakterize eden gençlerin, gerek yetişkin gerekse akranlarca desteklenen normları ödüllendiren akran grubuna yöneldiği bulunmuştur. Ebeveynlerini ilgisiz olarak karakterize eden kızlar yetişkin değerlerini onaylamayan akran gruplarına eğilim göstermektedir. Ebeveynlerinin hoş görülmesini belirten erkekler eğlence kültürü oryantasyonuna sahip topluluklara girdikleri tespit edilmiştir (Coleman ve Hendry 1999: 148). Böylelikle ebeveynin çocuk bakım tarzı ile (Kullandığı otorite tipi, etiketleme vb.) gencin arkadaş seçimi ve arkadaşlık kurabilmesi arasında korelatif ilişkiler saptanmıştır (Bkz. hipotez 1).

Akran grubu ergene kişinin kendisini test etmesini, denemesini ve başkalarıyla başa çıkmasını öğretir, kendini kanıtlama zemini olarak işlev görür ve sosyal hareketlerini başlatma fırsatı da sunar. Bu şekilde ergen ileriki

yaşamında sosyal uyum ve katılıma daha emin ve daha kolay bir biçimde yaklaşır. Böylelikle akran grubu gencin sosyal öğrenme deneyimlerini artırır. Bu deneyimin yaşanması pek çok sosyal probleminde kaynağını oluşturur. (Bkz. hipotez 3, 4 ve17) Troyn, akran grubuna ilişkin yapmış olduğu çalışmasında ergenlerin toplumda kültürün sosyal süreçlerini yaparak öğrendiği sonucuna ulaşır. Ergenler eylemde bulunarak cinsiyet rollerini öğrenmeyi, birlikte yaşamı paylaşmayı, rekabeti, ortaklığı, sosyal becerileri, değerleri ve amaçları öğrendiklerinden söz eder (Horroks 1965: 21).

Akran grubu tarafından ergenin kabul edilmesi ve akranlarının kendisi hakkında iyi düşünceler taşıması, onun için her şeyden önemlidir. Çoğu yetişkine oranla ergen akranlarının görüşleriyle ve grup uygulamalarıyla yönetilmeye, davranışlarını inançlarını ve değerlerini düzeltmeye ve düzenlemeye hazırdır. Küçük şeyler yetişkinlere oranla ergenlerde daha fazla anlam ifade eder. Dolayısı ile akran grubu, ergen için güven yaratır ve birincil deneyim kaynağıdır. Akran grubu ergene neyi yapıp neyi yapmayacağını, neyi kabul edip, neyi kabul etmeyeceğini öğretir. Ergen akran grubuna kabul edilir ise gencin en rahat ettiği yer olur. Grubun konumu gencin konumu haline gelirken, grubun jargonu gencin jargonu olur. Bu şekilde genç grupta statü kazanır. Ayrıca genç ebeveynlerin otorite ve kontrolünden uzak olmak için özgürleşmek adına yaptığı mücadelesine burada destek bulur. Böylece akran grubu, gence dünyasını anlama ve yorumlama fırsatı verir, kendini ve evreni anlamlandırmasına yardımcı olur. Artık arkadaşlarım benim hayatımdır demeye başlar (Horroks 1965: 22). Bu bağlamda akran gruplarıyla uyum gösteremeyen ya da onlarla yeterince vakit geçiremeyen gençlerin yaşadıkları sosyal izolasyon süreci sonunda sapmış davranış gösterme, depresyona girme ve hatta intihar düşüncesi taşıma risklerinin diğer gençlere göre artış kaydettiği görülmektedir (Bkz. hipotez 3, 4, 5, 6).

Tüm ergenlerin akran grubuna eşit oranda duyarlı oldukları ifade edilemeyeceği gibi tek tip olduklarından da söz edilemez. Ergenlerin çoğu, akran grubu merkezli olmamakla birlikte, ancak belli koşullar altında farklı dönemlerde belli akran etkilerine karşı bir ölçüde duyarlıdır. Tüm ergenler akran grubunu kendini göstermek ve deneyim edinmek için en başarılı ve en uygun araç olarak görmeyebilir. Bu bağlamda akran grupları formal, informal, sayısal olarak büyük, küçük şeklinde sınıflandırılmakta ve bu gruplar klik, çete vb. gibi terimlerle tanımlanmaktadır. Bazı

akran gruplarının baskıcı olduğu, grubun norm ve değerlerinden sapmaya izin vermeyen, katı davranış kuralları geliştiren, sadakat ve uyum isteyen bir yapı sergiledikleri gözlenmektedir (Coleman ve Hendry 1999: 144, Horroks 1965: 23). Bu açıdan gencin kolay arkadaşlık kurabilmesi ve içine girdiği arkadaş gruplarının türü büyük önem arzeder (Bkz. Hipotez 9).

Arkadaş ve akran kültürüne -norm ve değerlerine- uyum motivasyonu, erken ergenlik döneminde artar, orta ve geç ergenlik dönemine doğru ise düşer. Ancak bu uyum ihtiyacı cinsiyete*, sosyo-ekonomik statüye, ebeveyn ile olan ilişkiye ve kişilik faktörlerine göre farklılık göstermekle birlikte, bu durumun gencin romantik ilgilerinin artmasından ileri geldiği belirtilir. Bu ilgiler nedeniyle genç, grup dışına yönelir. Ergenin yaşı ilerledikçe kimliğini, sosyal rolünü ve sosyal statüsünü açığa çıkarır ve akranlarının kabulüne ve desteğine daha az bağımlı hale gelir (*Bkz. hipotez 7) (Conger ve Galambos 1997, Coleman ve Hendry 1999: 144).

Dunphy’e göre arkadaş grubunu en temel işlevi iki cins arasındaki ilişkiyi kolaylaştırmaktır. Bu şekilde heteroseksüel davranışlar öğrenilir ve uygulanır. (Coleman ve Hendry 1999: 149). Bu konuda karşı cinsle arkadaşlık kuramayan ergenin sapmış davranış gösterme olasılığı yükselir. (Bkz. hipotezler; 11-16) Nitekim yapılan bir araştırmada intihar eğilimli gençlerin çoğu ya kız ya da erkek arkadaşından ayrılması nedeniyle intihar girişiminde bulunduğunu belirtmiştir (Chiles 1986: 52). Akran gruplarının bir başka boyutu da boş zamanları değerlendirme yönüdür.

Bu bilgilerin ışığında çalışmamız Türkiye’de gençlerin arkadaş-akran grubu ve flörtleriyle yaşadıkları ilişkilerin onların depresyon belirtileri göstermesindeki ve intihar da dahil sapmış davranışlar içine girmelerindeki rolünü ortaya koymayı amaçlamaktadır ve hipotezlerimiz bu çerçevede oluşturulmuştur.

Hipotezler

1. Ebeveynin çocuk bakım tarzı ile gencin arkadaş seçimi arasında pozitif bir ilişki vardır.
2. Aile bireylerindeki mental sağlık sorunları gencin arkadaşlık kurabilme eğilimini azaltır.
3. Gencin arkadaşlarına güvenmesi ile depresyon belirtileri göstermesi arasında negatif bir ilişki vardır.

4. Gencin sorunlarını ve sırlarını paylaşacak arkadaşı olması ile depresyon belirtileri göstermesi arasında negatif bir ilişki vardır.
5. Gencin boş zamanlarını arkadaşları ile birlikte geçirmesi ile sorun ve sırlarını paylaşması ve güvenmesi arasında pozitif ilişki vardır.
6. Gencin boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirmesi ile depresyon belirtileri göstermesi arasında negatif bir ilişki vardır.
7. Gencin okul dışında bir gruba üye olması cinsiyete göre farklılaşmaktadır.
8. Aile içi dezorganizasyon gencin okul dışı gruplara girme eğilimini artırır.
9. Gencin kolay arkadaşlık kurması ile okul dışı gruplara girmesi arasında pozitif bir ilişki vardır.
10. Okul dışında üye olunan dinsel grup ile kolay arkadaşlık kurabilme arasında negatif bir ilişki vardır.
11. Flörtün varlığı gençlerin depresyona girme eğilimlerini azaltmaktadır.
12. Gençlerin karşı cinsle kolay arkadaşlık kurabilme yeteneği bir flörte sahip olma olasılığını arttırmaktadır.
13. Gençlerin flörtü olması ile sapmış davranış göstermesi arasında korelatif bir ilişki vardır.
14. Aynı anda birden fazla flörtün olması gencin sapmış davranış içine girmesini artırmaktadır.
15. Gencin birden fazla flörtünün olması ile aile içinde etiketlenmenin arasında pozitif bir ilişki vardır.
16. Gencin sık flört değiştirmesi ile ebeveynin birbirleriyle iyi anlaşması arasında negatif bir ilişki vardır.
17. Güvenilecek ve sırlarını paylaşacak arkadaşları olmayan gençlerde intihar düşüncesine sahip olma oranı yüksektir.

Örnekleme:

Araştırmamızın örnekleme grubunu Ankara'daki lise son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu bağlamda Tuzluca Lisesi (141 kişi), Abidinpaşa Lisesi (17 kişi), Çankaya Lisesi (366 kişi), Tevfik Fikret Lisesi (79 Kişi), Fatoşabla Koleji (15 kişi), Aykan Koleji (30 kişi), Bilim Koleji (50 kişi) ve Köksal Toptan Lisesi (28 kişi) olmak üzere toplam 726 öğrenciye

ulaşmıştır. Veri toplama teknikleri olarak anket, gözlem ve mülakat kullanılmıştır. Veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. İstatistiki analizlerde ki-kare ve çoklu analiz tekniğine başvurulmuştur.

Araştırma Verilerinin Analizi:

Ebeveynin Çocuk Bakım Tarzı: Gencin arkadaşlarına güvenmesi ile ebeveynlerin gencin arkadaşlarını tanıması arasındaki ilişkiye bakıldığında; arkadaşlarına güvenmeyen gençlerin en düşük oranla (% 8. 40) ebeveyninin de arkadaşlarını tanımadığı görülürken, arkadaşlarına güvenen gençlerin çok yüksek bir oranla (% 91. 60) ebeveyninin, arkadaşlarını tanıdığı tespit edilmiştir (Chi-square: 9. 520 df 1 $p<0. 05$). Ebeveynin gencin arkadaşlarını tanıması onun arkadaşlarına güvenmesini artırmaktadır.

Gencin arkadaşlarına güvenmesi ile ailesinin kendisine olan tavrı arasındaki ilişkiye bakıldığında, ebeveyni tarafından övülen, gurur duyulan gençlerin en yüksek oranla (% 79. 20) arkadaşlarına güvendiği, ikinci olarak ebeveyni tarafından sık sık eleştirilen, kusur bulunan gençlerin % 70. 80’inin arkadaşlarına güvendiği ve yaptığına hiç önemi olmayan ve ebeveyni tarafından kendisine nötr davranılan gençlerin ise % 64. 1’inin arkadaşlarına güvendiği saptanmıştır (Chi-square: 8. 067 df 2 $p<0. 05$). Gence nötr kalan, iyi-kötü bir görüş bildirmeyen ebeveyni olan gençlerin arkadaşlarına güvenme oranı düşmektedir.

Gencin arkadaşlarına güvenmesi ile arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anlaması arasındaki ilişkiye bakıldığında; arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünen gençlerin en yüksek oranda (% 79. 00) genel olarak arkadaşlarına güvendiği görülmektedir. Arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünmeyenlerde bu oran % 65. 00’e düşmektedir (Chi-square: 14. 117 df 1 $p<0. 05$).

Gencin arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşması ile ebeveynin çocuk bakım tarzı arasındaki ilişkiye bakıldığında; arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşanların önemli bir kısmının yetkin-tatlı sert ebeveyn (% 46. 20) ile izin verici-hoşgörülü ebeveyn (% 43. 70) çocukları olduğu görülmektedir. Sorunlarını arkadaşlarıyla paylaşanların ancak % 7. 50’sinin baskıcı-otoriter ebeveyn, % 2. 70’inin ise ilgisiz Ebeveyn çocukları oldukları tespit edilmiştir (Chi-square: 15. 481 df 3 $p<0. 05$). Ebeveynin kullandığı otorite tipi gencin arkadaşlarıyla ilişkisinde belirleyici olmaktadır.

Gencin arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşması ile ailesinde kendisine fikir sorulması arasındaki ilişkiye bakıldığında; ailesinde kendisine fikir danışılan gençlerin % 86. 30'luk oranla, danışılmayanlara göre (% 74. 40) arkadaşları ile sorunlarını paylaşmaya daha eğilimli oldukları görülmektedir (Chi-square: 7. 688 df 1 $p < 0. 05$).

Gencin arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşması ile ailenin gence sorumluluk vermesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; ailesi tarafından sorumluluk verilen gençlerin % 85. 50'lik oranla, ailesi tarafından sorumluluk verilmeyenlere göre (% 76. 80) daha fazla sorunlarını arkadaşlarıyla paylaşma eğiliminde oldukları görülmektedir (Chi-square: 3. 077 df 1 $p < 0. 05$).

Gencin sorunlarını arkadaşlarıyla paylaşması ile gencin kendisini annesi tarafından sevilen ve istenen biri olarak görmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; kendisini annesi tarafından sevilen ve istenen bir çocuk olarak görmeyenlerin % 25. 80'lik oranla, görenlere (% 14. 20) göre daha fazla arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşmadıkları görülmektedir (Chi-square: 5. 935 df 1 $p < 0. 05$). Benzer bir şekilde gencin arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşması ile gencin kendisini babası tarafından sevilen ve istenen biri olarak görmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; % 23. 40'lik oranla, kendisini babası tarafından sevilen ve istenen bir çocuk olarak görmeyenlerin, babası tarafından sevildiğine inanlara (% 13. 50) göre arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşmada zorluk çektiği görülmektedir (Chi-square: 5. 297 df 1 $p < 0. 05$).

Gencin arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşması ile aile bireyleri tarafından gence fazlalık olduğunun hissettirilmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; bu hissi olan çocukların % 23. 30'luk oranla, ailesi tarafından fazlalık olduğu hissettirilmeyenlere göre (% 14. 40) arkadaşlarıyla sorunlarını daha fazla oranda paylaşmama eğilimi olduğu saptanmıştır (Chi-square: 5. 213 df 2 $p < 0. 05$). ebeveyn tarafından sevilme ve istenilmeme, ailede fazlalık olarak görülme kısaca sorunlu aile atmosferi genç üzerinde olumsuz etki bırakmaktadır. Bu durumun onun arkadaşlarıyla olan etkileşimine de yansıtıldığı görülmektedir.

Gencin arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşması ile ebeveyninin kullandığı pekiştirici tipi arasındaki ilişkiye bakıldığında; herhangi bir uyarıcı almayan gençler ile (% 22. 50), sıklıkla eleştirilip, bağırılan, kusur bulunan gençlerin (% 19. 00), övülen, gurur duyulan, beğenilen gençlere göre (% 12. 60) daha fazla oranda arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşmadıkları tespit edilmiştir (Chi-square: 5. 991 df 2 $p < 0. 05$).

Gencin arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşması ile çocukların kimin tarafından büyütüldüğü arasındaki ilişkiye bakıldığında; bakıcı ile büyütülenlerin % 25. 00’lik oranla, kreşe gidenlere (% 8. 80) ve aile büyükleri tarafından büyütülenlere (% 12. 50) göre, arkadaşlarıyla sorunlarını daha fazla oranda paylaşmadığı görülmektedir. Sorunlarını paylaşmayanların ikinci derecede yoğunlaştığı genç kategorisi ise anneleri (% 18. 50) tarafından büyütülenlerdir. Bu veriler bize, çocukluğunda ev içinde zamanının önemli bir kısmını tek kişiyle geçiren gençlerin, arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşmada daha büyük zorluk çektiklerini göstermektedir (Chi-square: 9. 537 df 4 p<0. 05).

Gencin arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşması ile aile içinde bir lakabının olması arasındaki ilişkiye bakıldığında; okul ve aile içinde sevmedikleri bir lakabı olan öğrencilerin % 19. 90’lık oranla, lakabı olmayanlara göre (% 13. 80) arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşmamaya daha eğilimli oldukları görülmektedir (Chi-square: 3. 359 df 1 p<0. 05).

Gencin okulda sırlarını paylaştığı arkadaşları olması ile ebeveyninin gencin arkadaşlarını tanıması arasındaki ilişkiye bakıldığında; ebeveyni tarafından arkadaşları tanınmayan gençlerin % 64. 90’ının okulda sırlarını paylaştığı arkadaşları bulunmaktadır. Ebeveyni tarafından arkadaşları tanınan gençlerde bu oranın % 84. 40’a yükseldiği görülmektedir (Chi-square: 17. 367 df 1 p<0. 05). Kısaca ebeveynin gencin arkadaşlarına tanıması oranı yükseldikçe gencin arkadaşlarına daha çok güvendiği görülmektedir.

Gencin okulda sırlarını paylaştığı arkadaşlarının olması ile ebeveyni ile önemli sorunlarını paylaşması arasındaki ilişkiye bakıldığında; önemli sorunlarını ebeveyni ile paylaşmayan gençlerin çok büyük bir kısmının (% 74. 50) arkadaşlarıyla sırlarını paylaştığı görülmektedir (Chi-square: 12. 931 df 2 p<0. 05).

Gencin okulda sırlarını paylaştığı arkadaşlarının olması ile arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; sırlarını paylaştığı arkadaşları olan gençlerin (% 79. 10), sırlarını paylaşmayanlara göre (% 48. 80) arkadaşlarının kendilerini anne-babalarından daha fazla anladığına inandıkları saptanmıştır (Chi-square: 47. 866 df 1 p<0. 05).

Gencin arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünmesi ile cinsiyet arasındaki ilişkiye bakıldığında; arkadaşlarının ken-

disini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünen kızların oranının (% 61. 60) erkeklere (% 38. 40) oranla daha yüksek olduğu görülmektedir (Chi-square: 14. 132 df 1 p<0. 05).

Gencin arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünmesi ile öğretmenleri tarafından okuldaki dersleri hakkında bilgi alması arasındaki ilişkiye bakıldığında; ebeveynin öğretmenlerinden okuldaki durumu hakkında bilgi almayan gençlerin çok büyük bir kısmı (% 84. 00) arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünmektedir. Ebeveyni hocalarından okuldaki durumu hakkında bilgi alan gençlerde ise bu oranın % 71. 10'a düştüğü görülmektedir (Chi-square: 10. 214 df 1 p<0. 05). İlgisiz ebeveynlere sahip gençlerin daha fazla oranda arkadaşlarına bağlandıkları ve kendilerinin arkadaşları tarafından daha iyi anlaşıldıklarını düşündükleri görülmektedir.

Gencin arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünmesi ile ebeveynin kardeşini kendisinden daha fazla sevdiğini düşünmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; kardeşinin kendisinden daha fazla sevildiğini düşünen gençlerin çok büyük yoğunlukla (% 86. 20) arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşündüğü tespit edilmiştir. Oysa kardeşinin daha fazla sevildiğini düşünmeyen gençlerde bu oran % 71. 90'a düşmektedir (Chi-square: 11. 194 df 1 p<0. 05).

Gencin arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünmesi ile aile bireyleriyle sık sık kavga etmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; aile bireyleriyle sıklıkla kavga eden gençler, en yüksek oranla (% 82. 80) arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünmektedir. Ancak aile bireyleriyle kavga etmeyen gençlerde bu oran % 66. 20'ye düşmektedir (Chi-square: 25. 196 df 1 p<0. 05).

Gencin arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünmesi ile ailesinin kendisine karşı olan tavrı arasındaki ilişkiye bakıldığında; ailesi tarafından sıklıkla eleştirilen, kusur bulunan gençlerin çok büyük bir çoğunluğu (% 81. 80), ebeveyni kendisini öven, gurur duyan gençlerin % 71. 10'u, ebeveyni tarafından önemsenmeyen gençlerin % 64. 10'u arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünmektedir. Ebeveyni tarafından eleştirilen ve kusur bulunan gençlerin yine ebeveyni tarafından anlaşılmadığını düşündüğü görülmektedir (Chi-square: 11. 466 df 2 p<0. 05).

Gencin arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünmesi ile boş zamanlarını arkadaşlarıyla birlikte geçirmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; arkadaşlarının kendisini ebeveyninde daha fazla anladığını düşünen gençlerin çok yüksek bir oranda (% 86. 40) boş zamanlarını arkadaşlarıyla birlikte geçirdiği tespit edilmiştir (Chi-square: 18. 559 df 1 $p < 0. 05$). Arkadaş grubunun genci anlaması onun için her şeyden çok daha önemlidir. Bu durum genç için bir güven kaynağıdır. Gencin kendi dünyasını anlama ve yorumlama fırsatı arkadaş grubuyla gerçekleştiği için boş zamanlar da çok büyük bir oranda bir arada geçirmektedir.

Gencin arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünmesi ile arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşması arasındaki ilişkiye bakıldığında; arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünen gençlerin hemen hemen tamamına yakını (% 90. 60) arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşmaktadır (Chi-square: 45. 224 df 1 $p < 0. 05$).

Gençlerin ebeveynleriyle çatışma alanları ile arkadaşlarıyla sınırlarını paylaşması arasındaki ilişkiye bakıldığında; ebeveynleriyle arkadaşlarının beğenilmemesi yüzünden çatışmaların en yüksek oranla (% 91. 10) arkadaşlarıyla sınırlarını paylaştıkları, ikinci olarak ebeveynleriyle gencin fazla para harcaması yüzünden çatışan gençlerin (% 87. 30) arkadaşlarıyla sınırlarını paylaştıkları tespit edilmiştir. Ebeveyn ile çatışma arttıkça gençlerin daha çok arkadaşlarına yönelerek sınırlarını paylaştıkları görülmektedir.

Gencin arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünmesi ile ailesi ve okul yöneticilerinin bilgisi dışında devamsızlık yapması arasındaki ilişkiye bakıldığında; arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünen gençlerin çok büyük bir kısmının (% 61. 70) ailesi ve okul yöneticilerinin bilgisi dışında devamsızlık yaptığı tespit edilmiştir. Oysa ailesi ve okul yöneticilerinin bilgisi dışında devamsızlık yapmayan gençlerde bu oran % 38. 30’a düşmektedir (Chi-square: 6. 013 df 1 $p < 0. 05$).

Mental Sağlık Sorunları

Gencin okulda sınırlarını paylaştığı arkadaşlarının olması ile gencin annesinin intihar etmesi ya da intihara teşebbüs etmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; annesi intihar edenlerin önemli bir kısmının (% 71. 40) ve intihara teşebbüs edenlerin % 30. 40’ının, okulda sınırlarını paylaştığı ar-

kadaşlarının olmadığı saptanmıştır. Oysa annesi intihar ya da intihara teşebbüs etmeyenlerde okulda arkadaşlarıyla sırlarını paylaşamayan gençlerin oranının % 10. 20'ye düştüğü görülmektedir (Chi-square: 15. 864 df 2 $p < 0. 05$).

Benzer bir durum babalar için de geçerlidir. Gencin okulda sırlarını paylaştığı arkadaşlarının olması ile gencin babasının intihar ya da intihara teşebbüs etmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; babaları intihara teşebbüs eden (% 42. 90) ve babaları intihar eden gençlerin (% 40. 00), babaları intihar ya da intihara teşebbüs etmeyen gençlere oranla (% 17. 50) daha yüksek düzeyde, sırlarını arkadaşlarıyla paylaşamama eğiliminde oldukları görülmektedir (Chi-square: 10. 118 df 2 $p < 0. 05$).

Aynı şey kardeşler için de geçerlidir. Gencin okulda sırlarını paylaştığı arkadaşlarının olması ile gencin kardeşinin intihar ya da intihara teşebbüs etmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; kardeşi intihar (% 50. 00) ya da intihara teşebbüs (% 30. 40) eden gençlerin, kardeşi intihar ya da intihara teşebbüs etmeyen gençlere (% 17. 70) göre daha fazla oranda sırlarını paylaşmama eğiliminde olduğu anlaşılmaktadır (Chi-square: 6. 297 df 2 $p < 0. 05$).

Gencin arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünmesi ile babasının alkol bağımlısı olması arasındaki ilişkiye bakıldığında; babası alkol bağımlısı olan gençlerin çok büyük bir kısmının (% 85. 50) arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşündüğü görülmektedir (Chi-square: 6. 425 df 1 $p < 0. 05$).

Gencin Arkadaşlarına Güvenmesi

Gencin arkadaşlarına güvenmesi ile okulda sırlarını paylaştığı arkadaşlarının olması arasındaki ilişkiye bakıldığında; okulda sırlarını paylaştığı arkadaşları olmayan gençlerin yarısının (% 50. 00) genel olarak arkadaşlarına da güvenmediği saptanmıştır (Chi-square: 51. 823 df 1 $p < 0. 05$).

Gencin arkadaşlarına güvenmesi ile insanlarla kolaylıkla arkadaşlık kurması arasındaki ilişkiye bakıldığında, her iki cinsle kolaylıkla arkadaşlık kurmayan gençlerin en yüksek oranda (% 43. 90) genel olarak arkadaşlarına da güvenmediği tespit edilmiştir. “Her iki cinstekilerle de kolaylıkla arkadaşlık kurarım” diyen gençlerde bu oran % 20. 50'ye düşmektedir (Chi-square: 22. 581 df 3 $p < 0. 05$).

Gencin arkadaşlarına güvenmesi ile depresyon belirtilerinden hayatı siyah-beyaz olarak algılama arasındaki ilişkiye bakıldığında; arkadaşlarına

güvenen gençlerin çok büyük bir kısmının (% 78. 70) hayatı siyah-beyaz olarak iki uçta görmediği saptanmıştır. Ancak bu oran arkadaşlarına güvenmeyen gençlerde % 21. 30’a düşmektedir. Gencin arkadaşlarına güven duygusu arttıkça yaşama dair katı düşüncelerinde azalma görülmektedir (Chi-square: 14. 136 df 1 $p<0. 05$).

Gencin arkadaşlarına güvenmesi ile başkalarından kolaylıkla yardım istemesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; başkalarından kolaylıkla yardım isteyemeyen gençlerin % 31. 10’unun genel olarak arkadaşlarına da güvenmediği tespit edilmiştir. Başkalarından kolaylıkla yardım isteyen gençlerde ise bu oran % 19. 40’a düşmektedir (Chi-square: 12. 611 df 1 $p<0. 05$).

Gencin Arkadaşları ile Sorunlarını ve Sırlarını Paylaşması

Gencin arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşması ile gencin arkadaşlarına güvenmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında, güven ile sorunları paylaşma arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir. Arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşan gençlerin çok büyük bir farkla (% 82. 10) sorunlarını paylaşmayanlara göre (% 38. 50) çok daha yüksek düzeyde arkadaşlarına güvendiği görülmektedir (Chi-square: 92. 181 df 1 $p<0. 05$).

Gencin sorunlarını arkadaşlarıyla paylaşması ile gencin kolaylıkla arkadaşlık kurması arasındaki ilişkiye bakıldığında; sorunlarını paylaşanların çok önemli bir kısmının her iki cinsiyetle de (% 73. 20) kolaylıkla arkadaşlık kurduğu, buna karşın sorunlarını arkadaşlarıyla paylaşmayanlarda bu oranın % 54. 20’ye düştüğü ve kolay arkadaşlık kurmakta zorlandıkları görülmektedir (Chi-square: 22. 636 df 3 $p<0. 05$).

Gencin okulda sırlarını paylaştığı arkadaşlarının olması ile boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; boş zamanlarını arkadaşlarıyla birlikte geçirmeyen gençlerin en yüksek oranla (% 34. 40) arkadaşlarıyla sırlarını da paylaşmadıkları görülmektedir. Boş zamanlarını arkadaşlarıyla birlikte geçiren gençlerde ise bu oran % 14. 10’a düşmektedir (Chi-square: 28. 733 df 1 $p<0. 05$).

Gencin okulda sırlarını paylaştığı arkadaşları olması ile arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşması arasındaki ilişkiye bakıldığında; arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşmayan gençlerin çoğunluğunun (% 59. 60) arkadaşlarıyla sırlarını da paylaşmadığı görülmektedir. Oysa arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşan gençlerde bu oran % 10. 10’a düşmektedir (Chi-square: 151. 543 df 1 $p<0. 05$).

Gencin okulda sırlarını paylaştığı arkadaşlarının olması ile arkadaşlarına güvenmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; arkadaşlarına güvenmeyen gençlerin % 35. 30'unun sırlarını da paylaşmadıkları, arkadaşlarına güvenen gençlerin sadece % 11. 40'ının arkadaşlarıyla sırlarını paylaşmadığı görülmektedir. Kısaca arkadaşlara güven arttıkça sırları paylaşma davranışı da artmaktadır (Chi-square: 51. 823 df 1 p<0. 05).

Gencin okulda sırlarını paylaştığı arkadaşlarının olması ile insanlarla kolay arkadaşlık kurması arasındaki ilişkiye bakıldığında; sırlarını paylaşan gençlerin (% 74. 00), sırlarını paylaşmayanlara göre (% 53. 60), her iki cinstekilerle de daha kolay arkadaşlık kurdukları saptanmıştır (Chi-square: 27. 028 df 3 p<0. 05).

Gencin okulda sırlarını paylaşacak arkadaşları olması ile gencin evden kaçması arasındaki ilişkiye bakıldığında; okulda sırlarını paylaşacak arkadaşları olmayan gençlerin (% 27. 00), sırlarını paylaşacak arkadaşları olanlara göre (% 14. 60) evden kaçmaya daha meyilli oldukları görülmektedir (Chi-square: 11. 275 df 1 p<0. 05).

Gencin okulda sırlarını paylaştığı arkadaşlarının olması ile gelecek ile ilgili planlarının olması arasındaki ilişkiye bakıldığında; okulda sırlarını paylaşacağı arkadaşları olan gençlerin (% 91. 30), sırlarını paylaşacak arkadaşları olmayanlara (% 84. 00) göre gelecek ile ilgili plan yapmaya daha eğilimli oldukları görülmektedir (Chi-square: 6. 206 df 1 p<0. 05).

Gencin okulda sırlarını paylaşacak arkadaşları olması ile depresyon belirtilerinden “sıklıkla sinirlenme” arasındaki ilişkiye bakıldığında; son günlerde sinirli olan gençlerin (% 85. 00), sinirli olmayanlara göre (% 78. 50), okulda arkadaşlarıyla sırlarını paylaşma eğilimlerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (Chi-square: 4. 255 df 1 p<0. 05).

Gencin okulda sırlarını paylaştığı arkadaşları olması ile gencin “insanlar beni anlamıyor” duygusuna kapılması arasındaki ilişkiye bakıldığında; sırlarını paylaşacak arkadaşları olan gençlerin (% 46. 80) sırlarını paylaşacak arkadaşları olmayanlara göre (% 56. 40) “insanlar beni anlamıyor” duygusuna daha az kapıldıkları saptanmıştır (Chi-square: 3. 608 df 1 p<0. 05).

Gencin okulda sırlarını paylaşacak arkadaşları olması ile gencin hayatı sadece siyah-beyaz olarak algılaması arasındaki ilişkiye bakıldığında; sırlarını paylaştığı arkadaşları olan gençlerin (% 22. 20), olmayanlara göre (% 36. 40) hayatı siyah-beyaz olarak algılama eğilimlerinin daha düşük olduğu saptanmıştır (Chi-square: 10. 752 df 1 p<0. 05).

Gencin okulda sırlarını paylaştığı arkadaşları olması ile başkalarından kolaylıkla yardım isteyebilmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; sırlarını

paylaşacağı arkadaşları olan gençlerin (% 59. 30) sırlarını paylaşacak arkadaşları olmayanlara göre (% 40. 70) başkalarından daha kolaylıkla yardım isteyebildikleri görülmektedir (Chi-square: 13. 795 df 1 p<0. 05).

Gencin okulda sırlarını paylaşacak arkadaşlarının olması ile gencin kendisiyle barışık olması arasındaki ilişkiye bakıldığında; sırlarını paylaşacak arkadaşları olan gençlerin (% 85. 40), olmayanlara göre (% 75. 00) kendi kendileriyle barışık olma eğilimlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Chi-square: 7. 668 df 1 p<0. 05). Tüm bu sonuçlardan sırlarını paylaşacak arkadaşları olan gençlerin depresyon belirtileri gösterme oranının daha düşük olduğu görülmektedir. Bu bağlamda arkadaş-akran grubunun işlevinin olumlu olduğu söylenebilir.

Gencin arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşması ile depresyonun belirtilerinden, gencin günlük bakımını her gün düzenli olarak yapması arasındaki ilişkiye bakıldığında; arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşan gençlerin % 72. 00’lik oranla, sorunlarını paylaşmayanlara göre (% 58. 80) günlük bakımlarını her gün düzenli olarak yapmaya daha fazla özen gösterdikleri anlaşılmaktadır (Chi-square: 7. 198 df 1 p<0. 05).

Gencin arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşması ile depresyon belirtilerinden olan “başkalarından kolaylıkla yardım istemesi” arasındaki ilişkiye bakıldığında, sorunlarını arkadaşlarıyla paylaşan gençlerin % 59. 70’lik oranla, arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşamayanlara göre (% 37. 70) daha rahatlıkla başkalarından yardım isteyebildikleri görülmektedir (Chi-square: 17. 559 df 1 p<0. 05).

Gencin arkadaşları ile sorunlarını paylaşması ile depresyon belirtilerinden, “gencin kendisi ile barışık olması” arasındaki ilişkiye bakıldığında; arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşabilen gençlerin % 84. 80’lik oranla, sorunlarını paylaşamayanlara göre (% 76. 90) kendilerinden memnun olma düzeylerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır (Chi-square: 3. 973 df 1 p<0. 05).

Güvenilecek Arkadaşın Olmaması ve İntihar Düşüncesi

Gencin arkadaşlarına güvenmesi ile hayatı anlamlı ve yaşamaya değer bulması arasındaki ilişkiye bakıldığında; hayatı anlamlı ve yaşamaya değer bulmayan gençlerin yüksek bir oranla (% 37. 10) genel olarak arkadaşlarına da güvenmediği tespit edilmiştir (Chi-square: 18. 456 df 1 p<0. 05). Gencin intihar düşüncesi içinde olması arttıkça sosyal izolasyon yaşama ve çevresindekilere güvenmemesi yoğunlaşmaktadır.

Gencin arkadaşlarına güvenmesi ile herhangi bir nedenden dolayı yaşama arzusunu kaybetmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; yaşama arzusunu tümüyle kaybeden gençlerin % 26. 50'sinin genel olarak arkadaşlarına da güvenmediği görülmektedir. Oysa bu oran yaşama arzusunu kaybetmeyen gençlerde % 21. 40'a düşmektedir (Chi-square: 2. 347 df 1 p<0. 05).

Gencin arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşünmesi ile herhangi bir nedenden dolayı yaşama arzusunu kaybetmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; yaşama arzusunu kaybeden gençlerin en yüksek oranla (% 79. 40) arkadaşlarının kendisini ebeveyninden daha fazla anladığını düşündüğü görülmektedir. Ebeveynin genci anlamaması, onun yaşama arzusunu kaybetmesine neden olmaktadır (Chi-square: 16. 685 df 1 p<0. 05).

Gencin Boş zamanlarını Arkadaşları ile Birlikte Geçirmesi

Gencin boş zamanlarını arkadaşlarıyla birlikte geçirmesi ile arkadaşlarıyla sorunlarını paylaşması arasındaki ilişkiye bakıldığında; boş zamanını arkadaşlarıyla geçirenlerin % 89'unun arkadaşları ile sorunlarını paylaştığı tespit edilmiştir. Boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirmeyenlerde bu oran % 64. 20'ye düşmektedir (Chi-square: 48. 037 df 1 p<0. 05).

Gencin boş zamanlarını arkadaşlarıyla birlikte geçirmesi ile okulda sınırlarını paylaştığı arkadaşları olması arasındaki ilişkiye bakıldığında; boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirenlerin % 85. 90'ının arkadaşlarıyla sınırlarını paylaştığı görülmektedir. Oysa boş zamanlarını arkadaşlarıyla birlikte geçirmeyenlerde bu oran % 65. 60'a düşmektedir (Chi-square: 28. 733 df 1 p<0. 05).

Gencin boş zamanlarını arkadaşlarıyla birlikte geçirmesi ile arkadaşlarına güvenmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirenlerin % 79. 90'ı arkadaşlarına güvenmektedir. Boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirmeyenlerde bu oran % 54. 10'a düşmektedir (Chi-square: 36. 163 df 1 p<0. 05).

Gencin boş zamanlarını arkadaşlarıyla birlikte geçirmesi ile kolay arkadaşlık kurması arasındaki ilişkiye bakıldığında; boş zamanlarını arkadaşlarıyla birlikte geçirenlerin % 73. 30'u her iki cinstekilerle de kolaylıkla arkadaşlık kurduğunu belirtirken, boş zamanlarını arkadaşlarıyla birlikte geçirmeyenlerde bu oranın % 54. 90'a düştüğü görülmektedir (Chi-square: 32. 774 df 3 p<0. 05).

Gencin boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirmesi ve depresyon belirtileri

Gencin boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirmesi ile depresyon belirtilerinden, hayatı anlamlı ve yaşamaya değer bulması arasındaki ilişkiye bakıldığında; boş

vakitlerini arkadaşlarıyla birlikte geçirmeyenlerin hayatı anlamlı ve yaşamaya değer bulmama oranı yükselmektedir(%38. 70). Oysa boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirenlerde hayatı anlamlı bulmama oranının % 20. 40’a düştüğü görülmektedir (Chi-square: 19. 026 df 1 p<0. 05).

Gencin boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirmesi ile depresyon belirtilerinden “günlük bakımını düzenli yapması” arasındaki ilişkiye bakıldığında; boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirenlerin yüksek bir oranla (% 72. 20) günlük bakımlarını düzenli olarak yaptıkları tespit edilmiştir. Ancak boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirmeyenlerde düzenli bakım yapanların oranının % 58. 70’e düştüğü görülmektedir (Chi-square: 7. 405 df 1 p<0. 05).

Gencin boş zamanlarını arkadaşlarıyla birlikte geçirmesi ile depresyon belirtilerinden “unutkan olması” arasındaki ilişkiye bakıldığında % 54. 00’lük oranla boş vakitlerini arkadaşlarıyla birlikte geçirenlerin, birlikte geçirmeyenlere göre (% 63. 39) daha az unutkan oldukları saptanmıştır (Chi-square: 3. 497 df 1 p<0. 05).

Gencin boş zamanlarını arkadaşları ile birlikte geçirmesi ile depresyon belirtilerinden, insanlar tarafından anlaşılama duygusuna kapılması arasındaki ilişkiye bakıldığında; boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirenlerin % 45. 70’lik oranla, boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirmeyenlere göre (% 59. 50) daha düşük düzeyde insanlar tarafından anlaşılama duygusuna kapıldıkları görülmektedir (Chi-square: 7. 587 df 1 p<0. 05).

Gencin boş zamanlarını arkadaşları ile birlikte geçirmesi ile depresyon belirtilerinden, “hayatı siyah-beyaz olarak görmesi” arasındaki ilişkiye bakıldığında; boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirenlerin % 21. 60’lik oranla, boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirmeyenlere göre (% 40. 00) daha düşük düzeyde hayatı sadece siyah ve beyaz olarak gördükleri saptanmıştır (Chi-square: 18. 117 df 1 p<0. 05).

Gencin boş zamanlarını arkadaşları ile birlikte geçirmesi ile depresyon belirtilerinden, “başkalarından kolaylıkla yardım isteyememesi” arasındaki ilişkiye bakıldığında; boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirenlerin % 59. 20’lik oranla boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirmeyenlere göre (% 40. 50) daha fazla oranda arkadaşlarından daha kolay yardım isteyebildikleri görülmektedir (Chi-square: 14. 196 df 1 p<0. 05).

Gencin boş zamanlarını arkadaşları ile birlikte geçirmesi ile gencin kendisi ile barışık olması arasındaki ilişkiye bakıldığında; boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirenlerin % 86. 00’lik oranla boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirmeyenlere göre (% 72. 90) kendilerinden daha çok memnun oldukları anlaşılmaktadır. (Chi-square: 12. 375 df 1 p<0. 05).

Gencin Okulun Dışında Herhangi Bir Gruba Üye Olması

Gencin okulun dışında herhangi bir gruba üye olması ile cinsiyet arasındaki ilişkiye bakıldığında; okulun dışında herhangi bir gruba üye olan erkeklerin oranı (% 53. 30), kızlara göre (% 46. 70) daha fazladır (Chi-square: 12. 047 df 1 $p < 0. 05$).

Gencin okulun dışında herhangi bir gruba üye olması ile ebeveyninin şiddetine maruz kalması arasındaki ilişkiye bakıldığında; ebeveyninin şiddetine maruz kalan gençlerin en yüksek oranda (% 46. 80) okulun dışında bir gruba üye olduğu görülmektedir. Ebeveyninin şiddetine maruz kalmayanlarda ise bu oran % 27. 50'ye düşmektedir (Chi-square: 10. 102 df 1 $p < 0. 05$).

Gencin okulun dışında herhangi bir gruba üye olması ile insanlarla kolaylıkla arkadaşlık kurabilmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında her iki cinsle kolaylıkla arkadaşlık kuramayanların çok büyük bir çoğunluğunun (% 75. 00) okulun dışında herhangi bir gruba da üye olmadığı görülmektedir. Bu sonuçlardan, okul dışında herhangi bir gruba üye olmayanların arkadaşlık kurmakta da zorlandıkları anlaşılmaktadır (Chi-square: 14. 109 df 3 $p < 0. 05$).

Gencin okul dışında üyesi olduğu grubun türü ile kolaylıkla arkadaşlık kurabilmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; herhangi bir dinsel gruba üye olan gençlerin yarısının (% 50. 00) her iki cinsle de kolaylıkla arkadaşlık kuramadığı görülmektedir. Bu oran, politik gruba üye olanlarda % 10. 60'a, sanatta % 6. 70'e, sporda % 5. 10'a düşmektedir (Chi-square: 22. 694 df 9 $p < 0. 05$).

Gencin okul dışında üyesi olduğu grubun türü ile cinsel tacize uğraması arasındaki ilişkiye bakıldığında; herhangi bir dinsel gruba üye olan gençlerin çok yüksek bir oranda (% 83. 30) cinsel tacize uğradığı tespit edilmiştir. Bu oran, politik bir gruba üye olan gençlerde % 26. 70'e, sanatta % 25. 60'a, sporda % 24. 30'a düşmektedir. Bu sonuçlara göre dinsel gruplara üye olmanın, gençlerin cinsel tacize uğramalarında bir risk faktörü olarak ele alınabileceği söylenebilir (Chi-square: 10. 323 df 3 $p < 0. 05$).

Flört

Gencin flörtüyle ilk çıktığı yaşı ile insanlarla kolay arkadaşlık kurması arasındaki ilişkiye bakıldığında; yaş ilerledikçe, karşı cinsle arkadaşlık kurmanın zorlaştığı görülmektedir. Flörtüyle ilk kez 7-11 yaşında çıkan gençlerin % 19. 70'inin karşı cinstekilerle kolaylıkla arkadaşlık kurduğu görülürken, bu oranın 12-14 yaş kategorisinde % 9. 20'ye 17 ve üzeri yaş kategorisinde ise % 2. 60'a düştüğü görülmektedir (Chi-square: 27. 820 df 6 $p < 0. 05$).

Gencin flörtünün olması ile insanlarla kolay arkadaşlık kurması arasındaki ilişkiye bakıldığında; karşı cinsle kolay arkadaşlık kuranların % 56. 30’unun bir flörtünün olduğu görülmektedir. Her iki cinsle kolaylıkla arkadaşlık kuramadığını belirten gençlerde ise bu oran % 25. 00’e düşmektedir (Chi-square: 28. 696 df 3 $p < 0. 05$).

Gencin flörtünün olması ile kendisiyle barışık olması arasındaki ilişkiye bakıldığında; kendisinden memnun olmayanların çok büyük bir kısmının (% 69. 60) bir flörtünün de olmadığı saptanmıştır. Gencin bir flörtünün olması kendisinden memnun olması duygusunu arttırmaktadır (Chi-square: 7. 223 df 1 $p < 0. 05$).

Gencin flörtünün olması ile herhangi bir sorunu için psikoloğa/psikiyatriste gitmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; flörtü olan gençlerin çok büyük bir kısmının (% 72. 10) psikoloğa gitmediği görülmektedir. Oysa bu oran psikoloğa gidenlerde % 27. 90’a düşmektedir. Gencin duygusal anlamda yaşadığı arkadaşlık, sorunlarının çözümünde profesyonel yardım almaya ihtiyaç duymasını azaltmaktadır (Chi-square: 12. 793 df 1 $p < 0. 05$).

Gencin flörtünün olması ile sakinleştirici ilaç kullanması arasındaki ilişkiye bakıldığında; flörtü olan gençlerin çok büyük bir kısmının (% 79. 30) sakinleştirici ilaç kullanmadığı tespit edilmiştir. Sakinleştirici ilaç kullananların oranı bu kategoride yalnızca % 20. 70’tir (Chi-square: 15. 487 df 1 $p < 0. 05$).

Flört ve Sapmış Davranış

Gencin flörtünün olması ile kaç kez evden kaçtığı arasındaki ilişkiye bakıldığında evden kaçan gençlerin % 50. 90’ının bir flörtü olduğu görülmektedir. Evden kaçmayan gençlerde bu oran % 39. 50’ye düşmektedir (Chi-square: 5. 134 df 1 $p < 0. 05$).

Gencin flörtünün olması ile hayatının herhangi bir döneminde vücuduna zarar verilmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; flörtü olan gençlerin % 35. 90’ının vücuduna zarar verdiği, % 64. 10’unun ise vücuduna zarar vermediği tespit edilmiştir. Bu oranlardan, gençlerin flörtlerinin olmasının herhangi bir nedenle vücuduna zarar verme eğilimini azalttığı anlaşılmaktadır (Chi-square: 21. 343 df 1 $p < 0. 05$).

Gencin ilk kez bir flörtünün olma yaşı ile vücuduna zarar vermesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; gencin yaşı ilerledikçe vücuduna zarar verme davranışı azalmaktadır. İlk flörtü 7-11 yaşları arasında olan gençlerin en yüksek oranla (% 43. 50) vücuduna zarar verdiği görülmektedir. Oysa bu

oran 17 ve üzeri yaştaki gençlerde % 21. 60'a düşmektedir (Chi-square: 17. 135 df 1 p<0. 05).

Sık Flört Değiştirme

Gencin aynı anda birden fazla kişiyle flört etmesi ile cinsiyet arasındaki ilişkiye bakıldığında; aynı anda birden fazla flörtü olan erkeklerin oranının (% 53. 40), kızların oranına (% 46. 60) göre yüksek olduğu görülmektedir (Chi-square: 9. 752 df 1 p<0. 05).

Gencin şimdiye kadar kaç kişiyle flört ettiği ile çevresinde flörtlerini sıklıkla değiştirenleri nasıl karşılandığı arasındaki ilişkiye bakıldığında, şimdiye kadar dört ve üzeri sayıda flörtü olan gençlerin çok yüksek bir oranla (% 74. 00) çevresinde, flörtlerini sıklıkla değiştirenleri normal karşıladıkları saptanmıştır. Flörtlerini sıklıkla değiştirenleri anormal karşılayan gençlerde bu oran % 46. 90'a düşmektedir. Kısaca gencin duygusal arkadaşlık yaşama sıklığı arttıkça, flörtlerini sıklıkla değiştiren kişileri normal karşılama düşüncesi de artmaktadır (Chi-square: 39. 438 df 3 p<0. 05).

Gencin aynı anda birden fazla flörtünün olması ile çevresinde flörtlerini sıklıkla değiştirenleri nasıl karşıladığı arasındaki ilişkiye bakıldığında; çevresinde flörtlerini sıklıkla değiştirenleri normal karşılayan gençlerin çoğunluğunun (% 50. 70) aynı anda birden fazla flörtünün olduğu görülmektedir. Sık flört değiştirmeyi anormal karşılayan gençlerde bu oran % 20. 40'a düşmektedir (Chi-square: 55. 672 df 1 p<0. 05).

Gencin aynı anda birden fazla flörtünün olması ile herhangi bir sorunu için psikoloğa/psikiyatriste gitmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; psikiyatrist/psikoloğa gidenlerin önemli bir kısmının (% 44. 50) aynı anda birden fazla flörtünün olduğu görülmektedir. Psikiyatrist/psikoloğa gitmeyen gençlerde bu oranın % 27. 60'a düştüğü tespit edilmiştir. Bu oranlara göre aynı anda birden fazla kişiyle flört etmenin genç üzerinde ciddi bir ruhsal problem yarattığından dolayı psikoloğa gitme ihtiyacında olduğu söylenebilir (Chi-square: 13. 821 df 1 p<0. 05).

Sık Flört Değiştirme ve Sapmış Davranış

Gencin şimdiye kadar kaç kişiyle flört ettiği ile vücuduna zarar vermesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; vücuduna zarar veren gençlerin çoğunluğunun (% 69. 80) şimdiye kadar dört ve üzeri sayıda flörtünün olduğu tespit edilmiştir. Vücuduna zarar vermeyen gençlerde bu oran % 51. 70'e düşmektedir (Chi-square: 18. 302 df 3 p<0. 05).

Gencin aynı anda birden fazla kişiyle flört etmesi ile vücuduna zarar vermesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; vücuduna zarar veren gençlerin % 48. 50’sinin aynı anda birden fazla flörtünün olduğu görülmektedir. Oysa vücuduna zarar vermeyen gençlerde bu oran % 24. 20’ye düşmektedir (Chi-square: 32. 632 df 1 $p < 0. 05$).

Gencin aynı anda birden fazla flörtünün olması ile bu flörtlerden biri ya da hepsi tarafından terk edilmesi halinde kendine yada flörtüne zarar vermesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; flörtü tarafından terk edildiğinde kendisine ya da flörtüne zarar vereceğini düşünenlerin % 53. 80’inin, aynı anda birden fazla flörtünün olduğu görülmektedir. (Chi-square: 25. 389 df 3 $p < 0. 05$). Genellikle bu tür çocuklarda terk edilme, sevilme ve yalnız kalma korkusunun olduğu tespit edilmiştir.

Sık Flört Değişirme ve Aile İçi Etiketleme

Gencin aynı anda birden fazla kişiyle flört etmesi ile annesi-babası tarafından sevilmesi ve istenmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında; annesi tarafından sevilmeyen ve istenmeyen gençlerin çoğunluğunun (% 52. 80) aynı anda birden fazla kişiyle flört ettiği tespit edilmiştir. Oysa annesi tarafından sevilen gençlerde bu oran % 29. 60’a düşmektedir (Chi-square: 11. 922 df 1 $p < 0. 05$). Aynı şekilde babası tarafından sevilmeyen/istenmeyen gençlerin % 50. 80’inin aynı anda birden fazla kişiyle flört ettiği görülmektedir. Bu oran babası tarafından sevilen gençlerde % 29. 70’e düşmektedir (Chi-square: 11. 651 df 1 $p < 0. 05$).

Sık Flört Değişirme ve Ebeveynin Birbirleriyle Anlaşması

Gencin şimdiye kadar kaç kişiyle flört ettiği ile ebeveyninin birbiriyle anlaşması arasındaki ilişkiye bakıldığında; ebeveyni birbiri ile anlaşamayan gençlerin yüksek bir oranla (% 68. 60) şimdiye kadar dört ve üzeri sayıda flörtünün olduğu saptanmıştır. Oysa bu oran ebeveyni birbiriyle anlaşanlarda % 54. 50’ye düşmektedir. Aile içi anlaşmazlık gencin çok sayıda duygusal arkadaşlık kurma eğilimini arttırmaktadır (Chi-square: 11. 058 df 3 $p < 0. 05$).

Sonuç

Gencin arkadaş-akran gruplarıyla ilişkisinde sosyal çevre faktörlerinden aile önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda sorunlu aile atmosferi içinde olan gençlerin arkadaşları ile olan etkileşimleri de sorunlu olmaktadır. Bu noktada, ebeveyni tarafından sevilip istenilmeyen, ebeveyni

baskıcı-otoriter olan ve olumsuz pekiştireçler kullanan gençler arkadaşlarıyla da etkileşim ve iletişim içine girememektedirler. Aynı şekilde çocuklukta yaşanan sosyal izolasyon gencin arkadaşları ile olan etkileşimini olumsuz olarak etkilemektedir. Buna karşın arkadaşlarının kendisine ebeveynlerinden daha çok anladığını düşünen gençlerin aile içinde çoğunlukla kavga ettiği saptanmıştır. Ebeveyni tarafından eleştirilen ve kusur bulunan gençler kendilerinin arkadaşları tarafından daha çok anlaşıldığını düşünmektedirler. Sonuç olarak bu gençler arkadaşları ile daha çok vakit geçirmekte, sırlarını onlarla paylaşmakta, onlara daha çok güvenmektedirler. Bunun yanı sıra ebeveyni tarafından anlaşılmanın gencin intihar düşüncesi dahil olmak üzere pek çok sapmış davranışa yönelmesinde çok etkili olduğu görülmektedir.

Araştırma bulgularımızın dikkat çekici bir sonucuna göre arkadaş –akran grubunun genci anlaması genç için her şeyden çok daha önemlidir. Arkadaşları tarafından anlaşılma genç için bir güven, kendi dünyasını anlama ve yorumlama için bir kaynak olduğundan boş zamanların çoğu bir arada geçirilmektedir. Bu durum aynı zamanda gencin depresyon içine girmesini ve onda intihar düşüncesinin oluşmasını da engellemektedir. Buna paralel olarak sırlarını paylaşacak ve güvenilecek arkadaşları olmayanların intihar düşüncesi taşımaları çok da şaşırtıcı bulunmayabilir.

Gencin okul dışı bir gruplara üye olanların iki önemli kategoriye ayrıldığı görülmektedir. Bunlardan birinci kategoriye genellikle ebeveyni ile sorunu olmayan rahat sosyal ilişki içine giren gençler diğer kategoriye ise ebeveyni ile sorun yaşayan (örneğin, şiddete maruz kalan) gençler oluşturmaktadır. Ayrıca gencin okul dışında üye olduğu grubun türü ile kolay arkadaşlık kurabilmesi arasındaki ilişki de oldukça dikkat çekicidir. Dinsel gruplara üye olan gençlerin sanat ve spor gruplarına üye olan gençlere göre arkadaşlık kurmakta zorlandıkları görülmektedir.

Literatüre göre arkadaş gruplarının temel işlevlerinden biri de karşı cinsler arasındaki ilişkiyi kolaylaştırmasıdır. Gencin bu gruplara girmesi ile flört ilişkileri yaşaması da kolaylaşmaktadır. Çalışmamızın bulguları da bu sonucu desteklemektedir. Bunun yanı sıra, flörtünün olmaması, flörtünden ayrılması ya da flörtünün terk etmesi de gencin depresyon sürecine girmesine ve sapmış davranışlara yönelmesine yol açmaktadır. Flört ile ilişkileri belirleyen bir diğer önemli faktör sorunlu aile atmosferidir. Nitekim aynı anda birden fazla flörtü olan gençlerin aile içinde çoğunlukla dezorganizasyon (ebeveynin birbiriyle anlaşamaması ya da anne-baba tarafından etiketlenme gibi) yaşadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca aynı anda

birden fazla kişiyle flört etmenin gencin sapmış davranışlara yönelme riskini artırdığı saptanmıştır. Sorunlu aile atmosferi gencin sürekli ve güvenilir bir duygusal ilişki yaşamasını engellemektedir. Dolayısı ile flörtle de istikrarlı bir ilişki yaşanmadığı için (aynı anda birden fazla flört, çok sayıda flört vb. gibi) gencin depresyona girme riski artmaktadır.

Ek1. Çoklu Analiz

Ergenlerin Akran Grupları İle İlişkileri Ve Sapmış Davranışlar

<i>Multivariable analysis</i>			
Gencin arkadaşlarına güvenip güvenmemesi			
	B	OR	P value
Cinsiyet Erkek (1) Kız (0)	-0,0001	0,999	0,996
Gencin okulda sırlarını paylaştığı arkadaşlarının olup olmaması Hayır (1) Evet (0)	-1,096	0,334	< 0,000
Arkadaşlarının genci ebeveyninden daha fazla anlayıp anlamadığı Hayır (1) Evet (0)	-0,535	0,585	0,17
Gence göre hayatın anlamlı olup olmadığı ve yaşamaya değerli değmeyeceği Hayır (1) Evet (0)	-0,589	0,555	0,12
Gencin yaşama arzusunu kaybetip kaybetmediği Evete kaybettim (1) Hayır kaybetmedim (0)	-0,175	0,840	0,434
Gence göre hayatın siyah ve beyazdan ibaret olup olmadığı Hayır (1) Evet (0)	0,353	1,423	0,121
Anne ve babanın gencin arkadaşlarını tanıyıp tanınamaları Hayır (1) Evet (0)	-0,515	0,598	0,082

0,05 anlamlılık sınırları içerisinde okulda sırlarını paylaşacak arkadaşlarının olmaması, genel olarak arkadaşlara güvenme riskini, sırlarını paylaşacak arkadaşları olanlara göre %33 oranında azaltmaktadır (**OR =0,334 P= 0,000**). Arkadaşların bazı konularda anne ve babalardan daha anlayışlı olduğu düşüncesine sahip olunmaması, arkadaşlara güvenme riskini, sahip olunmasına göre %58 oranında azaltmaktadır (**OR=0,585 P=0,017**). Hayatın anlamlı ve yaşamaya değer bulunmaması düşüncesi, arkadaşlara güvenme riskini, anlamlı ve yaşamaya değer bulma düşüncesine göre %55 oranında azaltmaktadır (**OR=0,555 P=0,012**).

Erkeklerin, okulda sırlarını paylaşacak arkadaşları olmayanların, arkadaşlarını anne ve babalarından daha anlayışlı bulmayanların, yaşamı yaşamaya değer bulmayanların, yaşama arzusunu kaybettiği anları olanların, anne ve babaları arkadaşlarını tanımayanların, arkadaşlarına güvenmeye daha az eğilimli oldukları bulunmuştur. Buna karşın hayatı sadece siyah ve beyazdan ibaret olarak görmeyen gençler, arkadaşlarına daha fazla güvenme eğilimi

Kaynakça

1. Berman, A. L. & Jobes, D. A. (1997), *Adolescent Suicide Assessment and Intervention*, Washington D. C. : American Psychological Association.
2. Coleman, J. C. & Henry, L. B. (1999), *The Nature of Adolescence*. London: Routledge.
3. Conger, J. J. & Galambos, N. L. (1997), *Adolescence and Youth*. U. S. A. : Longman.
4. Douglas, J. (1967), *The Social Meaning of Suicide*. New Jersey: Princeton Uni. Press.
5. Durkheim, E. (1992), *İntihar*. (Çev: Ö. Ozankaya). Ankara: İmge Kitabevi.
6. Ekşi, A. (1985), *Gençlik Döneminde Uyum ve Davranış Sorunları*. (Gençlik Yılı Konferansları). İstanbul: Hilal Matbaası, 25-38.
7. Ergin, N. (1993), *İntihar Girişimi Olan ve Olmayan Ergenlerin Kendini Kabul ve Depresyon Düzeylerinin Karşılaştırılması*. (Unpublished Master Thesis) Ankara: A. Ü. Sağlık Bil. Ens. Adli Psi. Bölümü.
8. Gibbs, J. & Martin, W. (1967), *Status Integration and Suicide*. A Sociological Study. Oregon: Oregon Books.
9. Güçlü, F. (2001), *İntihar Umutsuzluğun Tırmanışı*. Ankara: Sabev.
10. Güler, H. (1996), *Adolesan İntihar Girişimlerinin İncelenmesi İle İlgili Bir Araştırma*. (Unpublished Master Thesis) İstanbul: ist. Üni. Adli Tıp Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı.
11. Hawton, K. (1986). *Suicide and Attempted Suicide Among Children and Adolescents*, Newbury Park: Sage Publications.
12. Horroks, J. (1965), *Adolescent Attitudes and Goals*. Chicago: Aldine Pub. Com.,15-27
13. Kaya, N. (2002), "Neden İntihar Ediyorlar." *Karizma Dergisi*, 12, 75-80.
14. Kolb, L. C. (1973), *Modern Clinical Psychiatry*. U. S. A. : W-B Saunders Company, 98-105.
15. Preffer, C. R. (1985), *Self Destructive Behavior In Children and Adolescents in Roy A. Psychiatric Clinics of North Amerika*. Vol. 8. Nb. 7. June. 215-225.
16. Tarhan, N. (2002), "Neden İntihar." *Karizma Dergisi*, 12, 41-46.
17. Yavuzer, H. (1985), *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Altın Kitaplar Matbaası, 180-325.
18. Yörükoğlu, A. (1980), *Çocuk Ruh Sağlığı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 276-300.
19. Ziyalar, A. (1985), *Gençlik Çağında Ruhsal Hastalıklar*, (Gençlik Yılı Konferansları). İstanbul: Hilal

Relations of Adolescents With Their Peer Groups-Friends in Ankara and Deviated Behaviors

Assist Prof. Doç. Dr. Nilüfer Özcan DEMİR*
Assoc. Prof. Dr. Aylin Görgün BARAN
Assoc. Prof. Dr. Demet ULUSOY

Abstract: The aim of this study is to determine the role of adolescents' relations with their peer groups-friends and dates in revealing depression symptoms and having deviated behaviours including suicide. The sampling group consists of 726 final year high school students in Ankara. As a result of the survey study carried out with this group, significant relations are found among the adolescent's trust in his friends, sharing his problems and secrets with them, spending sparetime with them, being a desired child for his parents, reinforcements used by his parents, in-family violence, the idea of not being understood by his parents, showing symptoms of depression, and the idea of suicide. In conclusion, the adolescents having problems in the family have also negative interactions with friends-peer groups and dates and reveal many deviated behaviours including the idea of suicide.

Key words: Adolescent, friends-peer groups, deviated behaviours

---

* Hacettepe Universty, Faculty of Letters / ANKARA
e-mail: nildemir@hacettepe.edu.tr, abaran@hacettepe.edu.tr, demet@hacettepe.edu.tr

Отношения в подростковых группах в Турции и отклонения в их поведении

Нилюфер Озджан ДЕМИР, к.н., доцент*
Айлин Гёргюн БАРАН, д.н., доцент
Демет УЛУСОЙ, д.н., доцент

Резюме: Целью этой статьи является определение влияния отношений в подростковых группах на признаки депрессии и другие отклонения в поведении молодежи, включая и самоубийство. Было опрошено 726 подростков - учащихся старших классов в Анкаре. В результате, было установлено, что в доверии подростка друзьям, делении с ними тайн и проведении с ними свободного времени значительную роль играют следующие факторы: положение подростка в семье в качестве “любимца родителей”, агрессия в семье, страх быть непонятым со стороны родителей, признаки депрессии и идея самоубийства.

Было также выявлено, что проблемная семейная обстановка отрицательно сказывается на отношениях в подростковых группах и их поведении, зачастую приводящая к самоубийству.

Ключевые слова: подросток, молодежные группы, отклонения в поведении

---

*Университет Хаджеттепе, Факультет литературы – АНКАРА
E-mail: nildemir@hacettepe.edu.tr, abaran@hacettepe.edu.tr, demet@hacettepe.edu.tr